

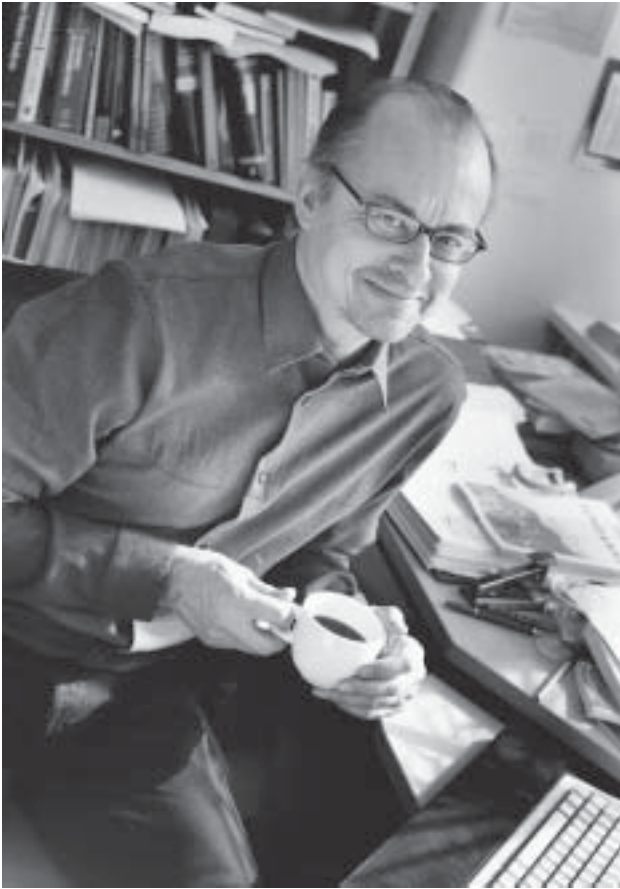
Vastoin konsensusennustetta Palkansaajien tutkimuslaitos ei usko Yhdysvaltojen kasvun pikaiseen riipytymiseen. Kansainvälisen talouden vetoavun ja viennin nousun jäädessä odotettua vaisummaksi olisi Suomen päätöksentekijöiden varauduttava työllisyyden heikkenemiseen.

Kansainvälinen talous ei elvykään?

Pekka Sauramo
Ennustepäällikkö
Palkansaajien tutkimuslaitos

Meitä talousennustajia on luonnehdittu sopuleiksi, joiden tekemät suhdanne-ennusteet ovat hyvin samanlaisia – ja yleensä huonosti osuvia. Erehdymme yhdessä kerta toisensa jälkeen. Sopuli-vertaus on usein voinut olla hyvä tapa tiivistää suhdanne-ennustajien arvioiden samankaltaisuutta, mutta tämän syksyn kuluessa ilmestyneiden ennusteiden perusteella populilauma on hajallaan. Ennusteissa on selviä eroja, mikä kuvastaa osaltaan lähitulevaisuuden näkymiin liittyvää poikkeuksellisen suurta epävarmuutta.

Erot ennusteissa selittyvät pitkälti erilaisilla arvioilla kansainvälisen talouden kehityksestä, jonka keskeisin epävarmuuden lähde on Yhdysvaltojen talous. Eri ennusteista muodostetun tämänhetkisen ns. konsensusennusteen

Pekka Sauramon johtama Palkansaajien tutkimuslaitoksen ennusteryhmä näkee tulevaisuuden synkempänä kuin muut ennustelaitokset.

perusteella talouskasvu ripeytyy Yhdysvalloissa lähiaikoina selvähkösti, ja kokonaistuotanto kasvaa ensi vuonna noin kolme prosenttia. Mutta kasvaako se niin paljon?

Syyskuussa 2001 tapahtuneen terrori-iskun jälkeen suhdanneodotukset, erityisesti kuluttajien luottamus, kohen- tuivat Yhdysvalloissa yllättävänkin nopeasti. Lisäksi kokonaistuotannon vahva kasvu tämän vuoden alkukuukausina vahvisti toiveita talouden pikaisesta elpymisestä. Viime kuukausina näkyvät ovat kuitenkin heikentyneet uudestaan. Pörssikurssien lasku on osaltaan heikentänyt kotitalouksien kulu- tushaluja ja myös -edellytyksiä.

Palkansaajien tutkimuslaitoksen 26.9. julkistetun ennusteen perusteella konsensusennuste antaa liian myönteisen kuvan Yhdysvaltojen talousnäkymistä. Arvioimme kokonaistuotannon kas-

vun jäävän selvästi hitaammaksi eli 1,5 pro- sentin tuntumaan. Vuoden alkukuukausi- na tapahtunut tuotan- non kasvun ripeytymi- nen on jäämässä tila- päiseksi, varastojen täydentämisestä johtu- vaksi kasvuykäyksek- si. Sen ansiosta koko- naistuotanto kasvaa tänä vuonna noin kaks- i prosenttia, mutta ensi vuonna kasvu jää alhaisemmaksi.

Vaikka emme ennus- takaan tuotannon sup- pistumista, kaksois- taantuma ei ole huono tapa luonnehtia suh- danteiden kehittymis- tä Yhdysvalloissa.

Perussy arvioomme on yhdysvaltalaisten kotitalouksien talou- dellinen asema. Koti- taloudet ovat erittäin velkaantuneita – vel- kaantuneempia kuin esimerkiksi suomalaiset kotitaloudet 1990-

luvun alun lamamme kynnyksellä. Vaikka alhainen korkotaso helpottaa velkaisten kotitalouksien asemaa, se ei ratkaise sitä. Velkaongelmaa korostaa se, että yhdysvaltalaisten kotitalouksi- en ostovoima kääntyi viime vuonna laskuun.

Alhainen korkotaso on kuitenkin vil- kastuttanut asuntomarkkinat, ja koko talouden kasvun ylläpitämisessä asun- toinvestoinnit ja -kauppa ovat olleet viime aikoina keskeisessä asemassa. Tämänhetkistä tilannetta voi jopa luon- nehtia niin, että pörssikupla on vaihtu- nut kuplaksi asuntomarkkinoilla. Kuplaa pitää yllä alhainen korkotaso – mutta ei loputtomiin.

Laskusuhdanne Yhdysvalloissa pitää suhdannenäkymät vaisuina lähitulevai- suudessa myös Euroopassa. Vaikka Yhdysvaltojen talouskehitys muovaa pitkälti esimerkiksi euroalueen suhdan-

teita, se ei kuitenkaan määrää niitä täy- sin. Euroalueella voidaan esimerkiksi edelleen tehdä talouspoliittisia virhei- tä.

Yksi mahdollinen virheentekijä on Euroopan keskuspankki (EKP). En- nusteessamme arvioimme EKP:n pi- tävän korot nykytasollaan. EKP:n huoli inflaatiosta on todennäköisesti niin suu- ri, ettei se kevennä rahapolitiikkaan- sa. Suhdanteiden heikkous olisi kui- tenkin hyvä syy alentaa ohjauskorkoa ja tukea euroalueen elpymistä. Ennus- tamme EKP:n harjoittavan lähitulevai- suudessa väärää rahapolitiikkaa.

Koska kansainväliset suhdanteet py- syvät tämän ja myös ensi vuoden ai- kana suhteellisen heikkoina, Suomen- kin talouden ripeä nousu jää toteutu- matta. Onhan taantuman perussy ol- lut kansainvälisten suhdanteiden heik- keneminen, joka johti viennin laskuun. Vienti on alkanut lisääntyä uudestaan, mutta kasvu on jäämässä ensi vuonna alhaisemmaksi kuin ennustajat vielä tämän vuoden alkukuukausina yleisesti arvioivat.

Viennin hitaampi elpyminen on tär- kein syy siihen, että alensimme maa- liskuussa tekemäämme ensi vuoden kokonaistuotannon kasvuennustetta 3,3 prosentista 2,5 prosenttiin. Näin hidas kasvu johtaa työttömyyden nou- suun. Jos ennusteemme toteutuu, nou- su jää ensi vuonna kuitenkin 5000 hen- kilöön.

Vaikka työllisyys heikkeneekin teol- lisuudessa, ja erityisesti metalliteollisu- dessa, keskimääräisiä työllisyyslukuja kaunistaa työllisyyden paranemisen jat- kuminen joillakin palvelualoilla. Lähi- tulevaisuuteen liittyvän suuren epävar- muuden takia päätöksentekijöiden tuli- si kuitenkin varautua siihen, että huo- nonpikin vaihtoehto saattaa toteutua.

Siksi työttömyyden nousun tulisi olla lähitulevaisuudessa päätöksentekijöi- den tärkein huolenaihe. Suomen ta- loushistoriasta on mahdotonta löytää laskusuhdannetta, jonka aikana pää- töksentekijät olisivat kantaneet jälkikä- teen arvioituna liikaa huolta työllisyy- den heikkenemisestä. Nytkään sellais- ta vaaraa ei ole olemassa.